

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. Vtrum Angelus possit transire de uno loco ad alium, non
transeundo per medium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

ARTICULUS III.

S. I.

Virum Angelus possit transire de uno loco ad alium non transiendo per medium?

Conclusio affirmativa astatim.

36. **P**ostquam Doctor Sanctus articulo 1. hujus questionis docuit Angelum motu continuo & discreto posse moveri, articulo sequenti quaerit, utrum Angelus transeat per medium? & duas statuit conclusiones. In prima docet, quod si motus Angeli sit continuus, non potest moveri de uno extremo in alterum, nisi transeat per medium: Quia ut dicitur in 6. *Physic.* medium est in quod prius venit quod continetur mutatur, quum in quod mutatur ultimum. Ordo enim prioris & posterioris in motu continuo, est secundum ordinem prioris & posterioris in magnitudine, ut dicitur in 4. *Physic.* In altera vero conclusione asserit, quod si motus Angeli non sit continuus, possibile est quod pertranseat de aliquo extremo in aliud, non pertransito medio: Tum quia si Angelus suo motu discreto omnia loca intermedia pertranseat, actu numeraret media infinita, quod est impossibile; inter quaelibet enim duo extrema loca, sunt infinita loca media, siue accipiantur loca divisibilia, siue indivisibilia: Tum etiam, quia substantia Angeli non est subdita loco, ut contenta, sed est superior illi, ut continens; unde in potestate ejus est applicare se loco, prout vult, vel per medium, vel sine medio. Idem docet in 1. distinctione 37. quaest. 4. art. 2. & ibidem ad Annibaldum quaest. 2. art. 1. ad 4. & quodlib. 1. art. 5.

37. Hanc Angelici Praeceptoris doctrinam non sequuntur, nec approbant Scotus, Suarez, Molina, Valencia, & alij ex Recentioribus, quibus non adheret Vazquez, imò potius severè in eos animadvertit, dicens hinc disputatione 196. cap. 3. Recentiores illos de rebus spiritualibus serè in omnibus instarrerum corporalium philosopharum; illisque necessarium esse sensibilia relinquere, & altiorum modum spiritualis contemplantis investigare. Pro resolutione hujus celebris quaestiones,

38. **S**upponendum est, quod sicut Philolopi distinguunt duo genera partium in quantitate continua, scilicet communicantium, seu proportionalium & non communicantium, seu aliquotiarum; ita etiam medium quod Angelus committere potest transendo de uno extremo ad aliud potest esse duplex, communicans scilicet, & non communicans: v. g. si Angelus existens in primo palmo unius corporis tripalmaris, velit transire ad tertium palmum, medium non communicans erit secundus palmus, qui ut distinctus ab alijs duobus habet suam magnitudinem, nec de extremis aliquid participat; medium vero communicans erit si sumatur aliquid de primo palmo, & aliquid de secundo, vel aliquid de secundo, & aliquid de tertio. Porro ista media communicantia de extremis sunt infinita in potentia: nam post aliquam partem inderotminatam primi palmi potest à quolibet puncto mensurari aliquis palmus, qui aliquid participet de primo, & aliquid de secundo; & cum puncta, partesque proportionales sint infinitae in potentia, media etiam participantia erunt in potentia infinita. Hoc supposito, sit

Dico igitur, Angelum posse moveri motu discreto, absque eo quod transeat per medium; siue illud sit communicans, siue non communicans cum partibus intermediis.

Probatur primò conclusio ratione fundamentalis, quam Divus Thomas infirmat locis citatis. Angelus est in loco per operationem, siue applicationem liberam suae virtutis ad locum: Ergo potest moveri motu discreto de uno loco ad alterum extremum, sine transitu per medium. **P**robatur consequentia: quia sicut ex eo quod Angelus sit in loco per applicationem liberam suae virtutis ad locum, applicentur illi est applicare toti loco sibi adaequato suam virtutem, velolum partem inadaequatam; ita propter eandem rationem potest libere applicare eandem virtutem partibus extremis alicujus partij, non applicando eam, siue non operando in intermedijs: in quo casu constat quod movebitur de extremo ad extremum, sine transitu per medium. Ita dicitur D. Thomas loco citato ex primo sententiarum, ubi sic ait: *Essentia angeli secundum se subsoluta est ab omni loco, & non desinitur ad locum, nisi per operationem: non autem per operari in se habet quod exiit ab essentia, sed secundum quod terminatur ad operationem in loco.* Unde quando operatur circa locum, ab essentia sua (cum non sit ex se determinata ad obligata ad locum illum, sed indifferenter se habet ad omnia in quantum in se) potest egredi operari suam ad locum proximum vel remotum; nec operatio illius dependet ab operatione ad propinquum.

Confirmatur primò; Ideò corpus non potest moveri de extrema parte alicujus, ad aliam partem extremam, sine transitu per medium, quia eum sit in loco per commensurationem ad partem, & tanquam illi subdium, ex eo quod commensuratur ad illo, debet sequi in suo motu leges ipsius. Atqui Angelus non ita existit in loco, sed incontinens, & superior illi, atque ad eò ab eo independentens: Ergo de uno extremo ad aliud potest moveri, non transendo per medium. Ita idem S. Doctor quodlibeto 1. art. 5. dicens: *Quia corpus est in loco sicut contentum ab eo, idè oportet quod in movendo sequatur loci constitutionem, ut scilicet pertranseat media, priusquam ad extremum loci perveniat. Sed cum Angelus sit in loco per contactum virtutis, non subditur loco ut contentus ab eo, sed magis continetur esse ut sequatur in suo motu constitutionem loci, sed volente sua subest quod applicet se per contactum virtutis loco & illi, & si vult absque medio. Sicut etiam in loco potest applicari intelligendo uni extremo, patet alio de postea nigro indifferenter, vel cogitando vel non cogitando de medijs coloribus: quamvis corpus subiectum colorum possit moveri de albo in nigrum, nisi per media.*

Confirmatur secundo; Ideò corpus Christi potest desinare esse in media parte hostiae consecratae, remanendo in extremis partibus, quia est ibi modo elevato, quamvis supernaturali: Sed Angelus existit in loco, modo essendi elevato, quamvis naturalis. Ergo potest existere in partibus extremis alicujus partij, non existendo in intermedijs, ubi indeque moveri discrete de una ad aliam, non transendo per medium.

Probatur secundo conclusio, & specialiter ostenditur Angelum posse transire de extremo ad extremum non pertransito medio communicante cum partibus intermedijs, discursu quem habet D. Thomas hic artic. 2. Inter quolibet duo loca extrema media in infinita loca communicantia, tam indivisibilia, tam divisibilia: Sed non potest Angelus transire discrete per omnia illa: Ergo oporteret necessario, quod in suo motu locali dispartiret, & relinqueret aliqua ex praedictis locis intermedia, & pertransiret, ac proinde potest transire de extremo ad extremum, non pertransito medio communicante. Major constat ex suppositioe ante conclusionem facta, & fuse ostenditur a D. Thoma loco citato. Minor vero probatur, in quantum non potest pertransiri dinumerando, alioquin erant dinumerando ad ultimam ejus partem deveniretur, & ita non esset quid infinitum, sed finitum: At si Angelus discrete pertransiret illa media pertransiret, ea omnia, subindeque infinitum dinumeraret. Ergo ea discrete pertransire non potest.

Dicitur Angelus motu continuo pertransire omnia media communicantia, tam divisibilia, quam indivisibilia; & tamen propterea non dicitur infinitum dinumerare: Ergo idem dicendum est de motu discreto ejusdem Angeli.

Sed negatur consequentia, & paritas: ratio disparitatis est, quia ut recte advertit Vazquez hic in explicatione secundi articuli, in motu continuo, etiam si mobile infinita loca pertransiret, non numerat; utpote cum numerus in discretione consistat, & numerari nihil possit, nisi discrete.

Probatur ultimum conclusio specialiter de medio nullo modo communicante. Primum quia non videtur major ratio, cur Angelus in suo motu discreto ab uno extremo loci ad aliud extremum, possit media communicantia impetranter relinqueret, quam media non communicantia: Sed potest primum, ut jam ostensum est, & concedunt Scotus & Suarez: Ergo & secundum. Major probatur: Tota ratio quam afferunt Adversarii, cur Angelus in suo motu discreto de extremo ad extremum non possit aliquod medium non communicans impetranter relinqueret, est quia, inquit ordo naturae exigit quod mobile prius per partes viciniores transeat, quam attingat remotiores: Sed haec ratio vel nullam habet vim in motu Angelico, propter independentiam Angeli a loco; vel aequaliter procedit de medijs participantibus, quae viciniora sunt, quam partes remotae, ac de medijs non communicantibus: Ergo &c.

Secundo Dum Angelus existens in caelo, in terram descendit motu discreto, non potest omnia media non communicantia pertransire; nam contra Adversarios motum suum discretum unico instanti perficit: Sed inconceptibile est, Angelum uno instanti esse in terram descendere, & omnia media pertransire; alioquin eodem momento esset in pluribus locis sibi adaequatis, vel saltim loco majore quam sit ille maximus quem habere potest: Ergo plura media etiam non participantia, in suo transitu praetermittere debet.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primo auctoritatem Divi Thomae hic artic. 2. ubi secundo loco sibi objicit:

A Anima potest sua cogitatione transire de uno extremo ad aliud, non transeundo per medium: Ergo Angelus poterit eodem modo moveri. Respondet autem negando paritatem: Quia Angelus, inquit, dum movetur localiter, applicatur ejus essentia diversis locis: anima autem essentia non applicatur rebus quas cogitat, sed potius recognoscitur in ipsa: Ergo ex Divo Thoma Angelus nequit transire de uno extremo ad aliud, relicto medio.

Respondeo Divum Thomam in argumento quod sibi objicit, velle probare, quod Angelus possit motu continuo transire de uno extremo ad aliud, relicto medio, exemplo animae rationalis, quae per cognitionem etiam continuam potest cogitare de locis extremis, non cogitando de medijs, & quantum ad hoc recte respondet esse differentiam inter cogitationem & motum, quod cogitatio, etsi continua, non applicat substantiam ipsis rebus, sed trahit res ad se; potest autem cogitatio continua trahere ad se res non continuas: per motum vero continuum non potest applicare spatij non continuis suam substantiam; quia hoc est contra rationem continuitatis ex parte motus.

Objicitur secundo Adversarij: Anima rationalis non potest informare partes extremas corporis, non informando intermedijs: Ergo neque Angelus moveri de uno extremo ad aliud, non transeundo per medium. Probatur consequentia: quia sicut anima se habet in informando, ita Angelus in agendo & movendo.

Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam, & paritatem. Ratio disparitatis est, quia anima unitur corpori, ut forma materiae, ac proinde omnino necessario & dependenter a dispositionibus ad talem unionem requisitis, inter quas praecipua est colligatio & continuatio partium corporis: Angelus vero unitur loco, ut agens passivo, vel motor mobili, subindeque liberet, & independenter a quacumque corporis dispositione, & per consequens independenter a partibus intermedijs loci, potest se applicare ad extrema, & in illis operari.

Objicitur tertio: Angelus non potest praetermittere, vel invertere ordinem partibus hujus universi praefixum: Sed ordo partibus hujus universi praefixus, est ordo situationalis, consistens in eo quod nulla creatura possit rem ulteriorem sine priora attingere: Ergo Angelus non potest extrema alicujus spatij, non tactis locis intermedijs, contingere.

Huic argumento facile responderetur, concessa Majori, negando Minorem: nam ut optime ait Cajetanus, ordo situationalis praefixus a Deo partibus universi materialibus, consistit in eo quod ignis sit sursum, terra deorsum, aer & aqua inter utrumque mediant &c. unde hunc ordinem non potest Angelus invertere, faciendo quod unum elementum locum alterius occupet, vel quod gravia sursum, & levia deorsum tendant, vel inducendo vacuum in rerum natura, ac destruendo mirabilem illam unionem & colligationem partium universi, in qua ejus perfectio & pulchritudo consistit: non enim Deus Angelis orbem terrae subiecit, ut ait apostolus, ad Hebraeos 2. Quoad coexistentiam vero & praesentiam Angeli ad partes universi, non est positus hic ordo a Deo, ut prius attingat partes intermedijs quam extremas imo potius, ratione suae immaterialitatis & spiritualitatis, a tali obligatione quam habent corpora

46.

B

47.

C

48.

D

49.

50.

E

pora

pora, liber est. Unde secundo responderi potest distinguendo Minorem: Ordo partibus hujus universi praefixus consistit in eo, quod nulla creatura possit rem ulteriores sine priori contingere. Nulla creatura corporalis, & contenta a loco, legibusque loci subiecta, concedo Minorem. Nulla creatura spiritualis, & continens locum, atque independens ab illo, nego Minorem & Consequentiam.

31. Dices: Angelus est subditus legibus temporis, quantum ad hoc, quod non possit transire de praeterito ad futurum absque eo, quod transeat per praesens: Ergo pariter subditus erit legibus loci, quoad hoc, quod non possit transire de uno extremo alicujus spatij ad aliud, nisi per medium; non enim minus est ordo inter partes permanentes spatij, quam inter partes successivas temporis.

32. Sed negatur Consequentia & paritas: Ratio discriminis est, quia Angelus non potest ratione suae durationis tangere partes futuras temporis, antequam existant; hoc enim est proprium aeternitatis, ut alias ostensum est; partes autem extremas spatij, quia de facto existant, cum sint permanentes, potest Angelus tangere, non tangendo intermedias.

intractatu de scientia Dei disp. 7. art. 7.

33. Obijciunt quarto: Sequitur ex nostra opinione, corpus, v. g. lapidem posse moveri de extremo ad extremum absque eo, quod transeat per medium; si nimirum Angelus illud deferat in suo motu discreto de extremo ad extremum absque transitu per medium. Sequitur etiam Angelum posse extendere suam operationem ultra sphaeram aetivitatis saltem in casu, quo distantia locorum, inter quae esset motus discretus Angelus, superaret latitudinem sphaerae aetivitatis illius.

34. Respondeo negando utramque sequelam: primam quidem, quia Angelus deferens corpus aliquod, non potest moveri motu discreto; non potest enim tollere a corpore, quin sit in loco, per commensurationem & contactum quantitativum, & consequenter quin moveatur per commensurationem suarum partium ad partes loci: unde hoc ipso, quod Angelus vult se movere portando aliquod corpus, necesse est, ut motus ejus sit continuus. Alteram vero sequelam nego, quia ut Angelus operaretur ultra sphaeram aetivitatis, deberet manendo in loco, in quo est, & consequenter operando circa illud, operari in alio ad quamcumque distantiam; quod nostra sententia non ponit: quia si Angelus movetur, oportet quod relinquat terminum a quo, dum a se incipit operari, ut alium locum acquirat.

35. Obijciunt quinto: In quolibet motu debet dari aliquod moveri ante mutatum esse: Ergo debet dari aliquod medium inter terminum a quo, & inter terminum ad quem. Consequentia probatur: quia dum mobile est in termino a quo, nondum movetur, dum vero est in termino ad quem, est in mutato esse.

36. Respondeo cum D. Thoma hic art. 2. ad 3. quod in motu discreto, in quo mutatum esse est pars motus, non debet dari moveri ante mutatum esse; sed solum in motu continuo, in quo mutatum esse non est pars, sed terminus: de quo infra redibit sermo.

37. Denique obijciunt Molina, quod transitus ille Thomistarum statim, ut menti sese offert, judicatur impossibilis: unde, inquit, non tam pertinet ad nos illum impugnare, quam ad illos eum probare.

Verum respondeo, quod transitus ille (non

Thomistarum, sed Angelorum) judicatur quidem impossibilis ab his qui sequuntur doctrinam imaginationis, quae continuum non transeunt, ut ait S. Thom. in 1. dist. 37. quaest. 3. art. 2. non tamen ab illis, qui sensibilia relinquentes, de rebus spiritualibus longe aliter de corpore philosophantur. Unde ut supra retulimus, Vazquez prudenter Recentiores illos admonet, ut corporalia & sensibilia relinquat, & altiorum modum spiritualia contemplandi investigent.

Ad do. transitum illum, licet a sensibus remotissimum, non debere tamen judicari impossibilem, cum etiam corpus Christi, quod modo quodam spiritali adest in Eucharistia, per divinam potentiam in caelo simul, & in varijs terrae locis praesens quotidie fiat sine ullo medij transitu. Quo respexisse videtur ipsa, dum Cant. ait: *Ecce venit is saliens in montibus, transiens in collibus, qui in instanti sine transitu per medium praesens corporaliter in terra, & in pluribus alijs locis simul adest absque eo, quod corporibus intermedijs alligetur.* Cur ergo judicabitur repugnans, quod Angelus ex sua spiritalitate commaturaliter habeat non dependere a transitu per medium, quod corpus potest habere supernaturaliter, si quidem spiritus naturaliter non dependet a commensuratione corporis sicut dependet corpus: Ergo quod corpus supernaturaliter accipit, potest Angelus connaturaliter habere.

Ad do. etiam, quod si anima rationalis possit de suo corpore migrare in aliud, immo de se reformare illud, etiam si esset distans, non infero mando prius corpora intermedia: quidni ergo similiter poterit Angelus uniri corpori distanti, non informativè, sed activè absque eo, quod dicitur se corpori intermedio: nam sicut anima se habet in informando, ita Angelus in agendo, movendo.

ARTICULUS IV.

Verum motus Angelus, iam continuus, quam discretus in instanti per correspondentiam ad nostrum tempus fieri possit?

PRO resolutione hujus difficultatis, quam movet D. Thomas hic art. 3. notandum est, quod cum moveri localiter nihil aliud sit, quam accipere de novo aliquem locum, duplicem possumus distinguere motum localem, juxta duplicem modum, quo aliquid potest fieri de novo praesentis loci loco, unum improprium, qui dicitur simpliciter mutatio, quando scilicet taliter acquiritur locus de novo, quod non relinquatur alius locus positivus, sed proceditur a simplici negatione; alium proprium & strictè sumptum, qui est transitus de uno loco positivo ad alium, constans duplici mutatione, una qua deseritur unus locus, & alia qua alter acquiritur; cum tamen in priori non inveniat nisi una mutatio, qua acquiritur locus de novo. Proposita difficultas non procedit de simplici mutatione, quae non fit verè & proprie motus; nam certum est illum posse fieri in instanti tam Angelico, quam nostro, puta si Angelus de novo crearetur in aliquo loco, vel si supponamus Angelum nullibi existentem, aut operationem incipere in instanti operari in aliquo loco.